

ζεταί· οἷον εἰ βούλει ίδεῖν τοὺς ζωγράφους, τοὺς οἰκοδόμους, τοὺς νουπηγούς, τοὺς ἄλλους πάντας δημιουργούς, συτιγα βούλει αὐτῶν, ὡς εἰς τάξιν τινὰ ἐκαστος ἐκαστον τιθησιν ὃ ἀν τιθῇ, καὶ προσαναγκάζει τὸ ἔτερον τῷ ἑτέρῳ πρέπου τε εἶναι καὶ ὅρμότεον, ἕως ὃν τὸ ἀπέκτη συστήσεται τεταγμένον τε καὶ ιεκοσμημένον πρᾶγμα καὶ οἱ τε δὴ ἄλλοι δημιουργοί, καὶ οὐς γέννησιν δὴ ἐλέγομεν, οἱ περὶ τὸ σῶμα παιδοτρίζοντε καὶ ιατροί κατασκευασί που τὸ σῶμα καὶ συντάσσουσιν ὄμολογοῦμεν οὐτω δοῦτ' ἔχειν, ή οὔ; Καλ. Ἐστω τοῦτο οὗτο. Σωκ. Ταξέως ἄρα καὶ κόσμου τυχεῖσαοικία γρηστὴ ὃν εἴη, ἀταξίας δὲ, μαχθηρά; Καλ. Φημι. Σωκ. Οὐκοῦν καὶ πλεῖστου ὄσαύτως; Καλ. Ναί. Σωκ. Καὶ μήν καὶ τὰ σώματά φαμεν τὰ ἡμέτερα; Καλ. Πάχνη. Σωκ. Τι δὲ τὸ ψυχή; ἀταξίας τυχεῖσα ἔσται χορστὴ, ή ταξέως τε καὶ κόσμου τυχεῖσα λέγεται; Καλ. Αὐτάγκη ἐκ τῶν ἔμπροσθεν καὶ τοῦτο συνομολογεῖν. Σωκ. Τι σύν συνομάτιον ἔστιν ἐν τῷ σώματι τῷ ἐκ τῆς ταξέως τε καὶ τοῦ κόσμου γιγνομένῳ; Καλ. Υγίειαν καὶ ισχύν τοις λέγειν. Σωκ. Ἐγωγε. Τι δὲ αὖτις ἐν τῇ ψυχῇ ἔγγιγνομένῳ ἐκ τῆς ταξέως καὶ τοῦ κόσμου; πειρῶ εὑρεῖν καὶ εἰπεῖν ὡσπερ ἐκείνῳ τὸ σύνομα. Καλ. Τι δὲ οὐκ αὐτὸς λέγεις, ὁ Σωκρατες; Σωκ. Ἄλλ' εἴ τοι ηθιὸν ἔστιν, ἐγὼ ἐρῶ τὸ δέ, ἀν μέν τοι δοκῶ ἐγὼ καλῶς λέγειν, φάσμι εἰ δὲ μή, ἐλεγγε καὶ μή ἐπίτρεπε. Εὕμοιγε δοκεῖ ταῖς μὲν τοῦ σώματος τάξεσιν συνομάτιον ἔναιι ύγιεινόν, εἴς οὐ ἐν αὐτῷ ή ύγιεικ γίγνεται καὶ ή ἄλλη ἀρετὴ τοῦ σώματος. Εἴστι ταῦτα, ή οὐκ ἔστιν; Καλ. Ἐστι. Σωκ. Ταῖς δὲ τῆς ψυχῆς τάξεσι τε καὶ καστημένη νόμιμόν τε καὶ νόμος, δῆν καὶ νόμιμοι γίγνονται καὶ κόσμοι ταῦτα δὲ ἔστι δικαιοσύνη τε καὶ σωφροσύνη² φήσι, ή οὔ; Καλ. Ἐστω.

§ 60. Σωκ. Οὐκοῦν πρὸς ταῦτα αὖ βλέπων ὁ ῥήτωρ ἐκεῖνος ὁ τεχνικός τε καὶ ἀγαθὸς καὶ τοὺς λόγους προσσοίσει ταῖς ψυχαῖς οὓς ἀν λέγῃ, καὶ τὰς πρόξεις ἀπόστας, καὶ δῶρον ἐκύ τι διδῷ, δούσει, καὶ ἐάν τι ἀρχιρήται, ἀρχιρήσεται, πρὸς τοῦτο ἀεὶ τὸν νοῦν ἔχων, ὅπως ἀν αὐτοῦ τοῖς πολίταις δικαιοσύνη μὲν ἐν ταῖς ψυχαῖς γίγνηται, ἀδικία δὲ ἀπαλλάττηται, καὶ σωφροσύνη μὲν ἔγγιγνηται, ἀκολασία δὲ ἀπαλλάττηται, καὶ η ἄλλη ἀρετὴ ἔγγιγνηται, κακία δὲ ἀπίη; Συγγρεῖς, ή οὔ; Καλ. Συγγρῶ. Σωκ. Τι γάρ ὅφελος, ὁ Καλλίκλεις, σώματι γε κάμιονται καὶ μαχθηρῶς διακειμένῳ στία πολλὰ διδύναι καὶ τὰ ηδίστα, ή ποτά, ή ἄλλ' ὅτιον, δημήτηται αὐτὸς ἔσθι ὅτε πλέον η τούχαντίου, ή κατά γε τὸν δικαιον λέ-

§ 59, 2. Δικαιοσύνη τε καὶ σωφροσύνη ἀποδέδωκε τῷ δὲ καστίῳ τὴν σωφροσύνην. «Τῷ μὲν νομίμῳ τὴν δικαιοσύνην εύηνε.» ΣΧ.

γου καὶ ἔλαττον;² Εστι ταῦτα ἡ σῦ; Καλ. Εστω. Σωκ. Οὐ γάρ, οἴμαι, λυσιτελεῖ μετὰ μοχθηρίας σώματος ζῆν ἀνθρώπῳ ἀνάγκη γάρ οὗτο καὶ ζῆν μοχθηρῶς ἡ σὺχ οὔτω; Καλ. Ναι. Σωκ. Οὐκοῦν καὶ τὰς ἐπιθυμίας ἀποπιμπλάνει, οἵου πενῶντα φέγειν ὅσον βούλεται, ἡ διψήντα πιεῖν, ὑγιαίνοντα μὲν ἔντινοι ὡς τὰ πολλά κάμνοντα θέ, ὡς ἔπος εἰπεῖν, οὐδέποτέ ἔντιν ἐμπιπλασθαί ὡν ἐπιθυμεῖ; Συγχωρεῖς τοῦτό γε καὶ σύ; Καλ. Εγώγε. Σωκ. Περὶ δὲ ψυγῆν, ὡ ἄριστε, σύχος αὐτὸς ἁρπαξ; ἔως μὲν δὲν πουνός ἦ, ἀνότας τε οὖσα καὶ ἀκόλαστος καὶ ἀδικος καὶ ἀνόσιος, εἴργειν αὐτὴν δει³ τῶν ἐπιθυμῶν, καὶ μή ἐπιτρέπειν ἀλλ' ἄττα ποιεῖν, ἡ ἀφ' ὧν βελτῶν ἔσται. Φῆς, οὐ σῦ; Καλ. Φημί. Σωκ. Οὔτω γάρ που αὐτῇ ἀμειων τῇ ψυγῇ. Καλ. Πάντη γε. Σωκ. Οὐκοῦν τὸ εἴργειν ἔστιν αφ' ὧν ἐπιθυμεῖ κολάζειν;⁴ Καλ. Ναι. Σωκ. Τὸ κολάζεσθαι ἄρα τῇ ψυγῇ ἀμειών ἔστιν ἡ ἡ ἀκλασίη, ὥσπερ σὺ νῦν δὴ φέου. Καλ. Οὐκοῦδ' ἄττα λέγεις, ὡ Σόκρατες; ἀλλ' ἄλλου τινὸς ἐρώτα. Σωκ. Οὔτος ἀνὴρ οὐχ ὑπομένει⁵ ὥφελούμενος καὶ αὐτὸς τοῦτο πάσχων,⁶ περὶ σῦ ὁ λόγος ἔστι, κολάζεσθαι. Καλ. Οὐδέ γέ μοι μέλει οὐδὲν τὸν σὺ λέγεις, καὶ ταῦτά σοι Γοργίου χάριν ἀπεκρινάγειν. Σωκ. Εἰεν· τί οὖν δὴ ποιήσωμεν;⁷ μεταξὺ τὸν λόγου καταλίπωμεν; Καλ. Αὐτὸς γνώσῃ.⁸ Σωκ. Ἄλλ' οὐδὲ τοὺς μάθους φασὶ μεταξὺ Σέμιτις εἶναι καταλείπειν, ἀλλ' ἐπιθέντας κεραλήν,⁹ ἵνα μή ἀνευ κεραλῆς περιή. Ἀπέκριναι οὖν καὶ τὰ λοιπά, ἵνα ἡμῖν ὁ λόγος κεραλήν λάθῃ.

§ 60. 2. Καὶ ἔλαττον.] Οὐκέτε, ἡ ἔλα-
λο τι ἐκαρπίου τῷ ήδιστῳ πιεῖν ἡ σιτιώ,
ἢ καὶ ἡ παυτελής ἀστέια. — 3. Εἴργειν
αὐτὴν ΔΕΙ.] ΔΓ (οὐ κακή) ΔΕΙΠΝ. — 4.
Τὸ εἴργειν ἔστιν ἀφ' ὧν ἐπιθυμεῖ κολά-
ζειν] Ἡ συνάρτητις, τὸ εἴργειν ἀφ' ὧν
ἐπιθυμεῖ κολάζειν ἔστι. — 5. Οὐχ ὑπο-
μένει] Ἰσ. γρ. κατὰ μέλλοντα χρόνου,
«Οὐχ ὑπομενεῖ.» — 6. ΛΥΤΟ¹ τοῦτο
πάσχων.] ΗΔ, ἀντὶ τοῦ ΛΥΤΟΣ. — 7.
Τι οὖν δὴ ποιήσωμεν;] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ (δι-
ριστικοῦ) ποιήσωμεν. — 8. Αὐτὸς γνώσῃ.]
«Αὐτὶ τοῦ, εἴ τι θέλεις πολεῖς ἔμοι γάρ
καὶ μέλειν ΣΧ. — 9. Ἄλλ' ἐπιθέντας
κεραλήν.] «Ἄλινγμα τοῦτο τῶν παλαιῶν
ἦτε καὶ σοφῶν ἀνδρῶν, τὸ τέλειον παν-
ταχῇ τετιμηκότων, ἐξαιρέτως δὲ ἐν τοῖς
περὶ τὸν λογισμὸν τὸν ἡμέτερον· δι
οὐ Μόθον ὄνομάσκυτες, ἐτικατ τὸν λόγον
νοῦτως ἐκάλουν, Κεραλήν αὐτοῦ τὸν
νοῦν κίνιττουται, οὐδὲν ἄλλο δὲ τού-
του παρεγγυῶντες, ἡ πάντας ἡμῶν τοὺς
λογισμοὺς πρὸς ἐν τέλος βλέπειν, τὴν
παταγὰ γοῦν ἐνέργειαν.» ΣΧ. Ἀπροσδιθ-

νικα ταῦτα, καὶ παίζοντος μᾶλλον ἡ
σχολιάζοντος ρήματα Παροιμιῶδες τι
ἥν τὸ λεγόμενον, καθ' ὃ καὶ «Μόθον
ἀκέραλονα εἴρητε Πλάτων ἀλλαχοῦ (Πε-
ρὶ νόμ. σ', σελ. 752) τὸν ἀτείη λόγον
ἢ καὶ οἱ Παροιμιογράφοι (Διογενικ. II,
9) ἐσημειώταντο. Ο δέ τις τῶν κρετι-
κῶν ὑπενθήσε, μήποτε ὁ Ἀκέραλος μῆ-
δος αἰνίττεται τὴν παρὰ Κρητὶ γενομέ-
νην θυσίαν, ἐν ᾧ, ὡς φησι Πλεύταρχος
(Περὶ τῶν ἐκλελοπ. χρηστρο. § 14, σελ
70), ἔνδ. ΨΥΠ.), καὶ εἰδῶιον ἀνδρὸς
ἀκέραλον ἀνεδείκνυτο, λέγοντες, ὡς οὐτος
ἥν Μόλις, ὁ Μηριόνου πατήρ, ἀπίθανον
ἔμοι γε δοκεῖ. Λέγετο δέ τι ὁ αὐτὸς Πλεύ-
ταρχος αὐτῷ (§ 15, σελ. 512) σίκειθ-
τεσσον μὲν εἶναι ὁρκοῦν, ἀλλ' οὐχ οἷον
ἐξηγήσασθαι τὰ πασολείμενα, αἷνον μή τὸ
οὐ Εμπεδόκλειτον εἰπεῖν δόξω, ΚΟΡΥΦΑΣ
αἴτερας ἐτέσσαις προσάπτων ΜΥΘΩΝ, μή
ντε (γρ. μηδὲ) λέγειν ἀτραπὸν μίαν, ἐχ-
νοστέ με τοῖς πρώτοις τὸ προσῆκον ἀ-
πιθεῖναι τέλος.»

§ 61. Καλ. Ὡς βίαιος εἰ, ὡς Σώκρατες· εὖν δὲ ἐμοὶ πείθη, ἔάσεις χαίρειν τὸν λόγον τοῦτον, ή καὶ ἄλλῳ τῷ διαλέξῃ. Σωκ. Τίς σύν ἄλλος ἐθελήσει; μὴ γάρ τοι ἀτελῆ γε τὸν λόγον καταλίπωμεν.² Καλ. Αὐτὸς δὲ οὐκ ἀν δύνατο διελθεῖν τὸν λόγον, η̄ λέγων πατὰ σαυτὸν, η̄ ἀποκρινόμενος σαυτῷ; Σωκ. Ίνα μοι τὸ τοῦ Επιχάρμου γένηται, ἀ προτοῦ δύο³ ἄνδρες ἔλεγον, εἰς ὃν ἵκανὸς γένωμαι. Α τὰρ κινδυνεύει ἀναγκαιότατον εἶναι. Οὐτωσὶ μέντοι ποιήσωμεν· οἵμαι⁴ ἔγωγε χρῆναι πάντας ἡμᾶς φιλονείκως ἔχειν πρὸς τὸ εἰδέναι, ἀληθὲς τί ἔστι⁵ περὶ ὃν λέγομεν, καὶ τί φεῦδος· κοινὸν γάρ ἀγχθόυ ἀπασι φανερὸν γενέσθαι αὐτό. Δίειμι μὲν σύν τῷ λόγῳ ἐγὼν ὡς ἀν μοι δοκῇ ἔχειν. Έὰν δέ τῷ ὑμῶν μὴ τὰ δύτα δοκῶ ὄμολογεῖν ἐμαυτῷ, χρὴ ἀντιλαμβάνεσθαι καὶ ἐλέγχειν. Οὐδὲ γάρ τοι ἔγωγε εἰδὼς λέγω ἢ λέγω, ἀλλὰ ζητῶ κοινῇ μεθ' ὑμῶν. Όστε δὲ τι φαίνηται λέγων ὁ ἀμφισβητῶν ἐμοὶ, ἐγὼ πρῶτος συγχωρήσωμαι. Λέγω μέντοι ταῦτα, εἰ δοκεῖ χρῆναι διαπερανθῆναι τὸν λόγον· εἰ δὲ μὴ βούλεσθε, ἐῶμεν δὴ χαίρειν καὶ ἀπίσθιμεν. Γορ. Ἀλλ' ἐμοὶ μὲν οὐ δοκεῖ, ὡς Σώκρατες, χρῆναι πω ἀπίέναι, ἀλλὰ διεξελθεῖν σε τὸν λόγον· φαίνεται δέ μοι καὶ τοῖς ἄλλοις δοκεῖν. Βούλομαι γάρ ἔγωγε καὶ αὐτὸς ἀκοῦσαι σοῦ αὐτοῦ διηόγυτος τὰ ἐπίλοιπα. Σωκ. Ἀλλὰ μὲν δὴ, ὡς Γοργία, καὶ αὐτὸς ἥδες μὲν ἀν Καλλικλεῖ τούτῳ ἔτι διελεγόμην, ἔως αὐτῷ τὴν τοῦ Αμφίονος ἀπέδωκε ρῆσιν ἀντὶ τῆς τοῦ Ζήθου.⁶ ἐπειδὴ δὲ σὺ,

§ 61. 2. Καταλείπωμεν.] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, καταλείπωμεν. — 3. Ίνα ΜΟΙ τὸ τοῦ Επιχάρμου γένηται, ἀ προτοῦ δύο^{χ. τ. λ.}] Ἐκ ΔΓ ἀντὶ τοῦ, ΜΗ· διαφθείρει γάρ τὸ ἀστεῖον τοῦ λόγου η̄ ἀπαγόρευσις. ἔστι δὲ, εἰ τις τῇ Γάλλων ἐκφράζει φωνῇ, καθ' ὅμοιαν εἰρωνίαν, *Oui vraiment! pour qu'il m'arrive ce que dit Epicharme.* «Οὗτος ὁ Ἐπιχάρμος γένονται καμφροποιός, καὶ εἰσήγαγέ τινας πάντας ἄλλους, καὶ ὑστερον ἔνα τῶν δύο, πάλιν τὰ τῶν δύο διελεγόμενον.» ΣΧ. Μημημονεύει τούτου καὶ ὁ Ἀθήναιος (σελ. 308), «Ἐγὼ δὲ, κατὰ τὸν σοφὸν Ἐπιχάρμου...»

«Τὰ προτοῦ δύο⁷ ἄνδρες ἔλεγον, εἰς ἔγδην ἀποχρέω.»

Καὶ πάλιν (σελ. 362) «Ἐπειδὲ σιγᾶς, νέγδω ἔρω· κατὰ γάρ τὸν Συρακόσιον ποιητὴν,

«Τὰ προτοῦ δύο⁸ ἄνδρες ἔλεγον, εἰς γάδω ἀποχρέω,»

τινὶ ἀ πρότερον ἔλεγον δύο⁹ ἄνδρες,

εἰς ἔγδω μόνος ἀξαρχῶ λέγειν. — 4. Κινδυνεύει ἀναγκαιότατον εἶναι. Οὐτωσὶ μέντοι ποιήσωμεν οἵμαι^{χ. τ. λ.}] ΉΔ καὶ η̄ γραφὴ καὶ η̄ στίξις, ἀντὶ τοῦ, «Ἀναγκαιότατον εἶναι οὐτως. Εἰ μέντοι ποιήσωμεν, οἵμαι.» — 5. Πρὸς τὸ εἰδέναι, ἀληθὲς τί ἔστι. χ. τ. λ.] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, πρὸς τὸ εἰδέναι τὸ ἀληθὲς τί ἔστι. Κακῶς ἐπλεόναζε τὸ δεύτερον ἀρθρον η̄ γάρ συγάρτησις, Πρὸς τὸ εἰδέναι, περὶ ὃν λέγομεν, τί ἔστιν ἀληθὲς καὶ τί φεῦδος. — 6. Δίειμι μὲν σύν ΤΩ· ΛΟΓΩ ἐγὼ χ. τ. λ.] ΉΔ, ἀντὶ τοῦ κατὰ δοτικὴν ἐκδεδομένου, ΤΩ· ΛΟΓΩ· δυοῖς γάρ ἐνθάδε χοστα, ἵν' η̄ ὁ νοῦς, Διεξέρχομει τοῖνυν εἰς ἔγρα τοὺς δύο λόγους, τὸν τε ἐμὸν καὶ ὃν ὀφειλεις σὺ ὁ Καλλίκλεις, λέγειν, κατὰ τὸ Ἐπιχάρμειον, «ἀ προτοῦ » δύο¹⁰ ἄνδρες ἔλεγον χ. τ. λ.» — 7. «Ἐως αὐτῷ τὴν τοῦ χ. τ. λ.] «Τὸν ὑπέρ ατῆς φιλοσοφίας λόγου βουληθῆναι ἀντηνοῖσιν ἀποδοῦναι Καλλίκλει, ὡσπερ ὁ Ἀμφίων τῷ Ζήθῳ τὸν ὑπέρ μουσικῆς, παντὸς τῷ Εὔροιπόδῃ.» ΣΧ. — 8. Ἀντὶ τῆς τοῦ Ζήθου.] «Ο νοῦς· Καλλίκλεις μὲν

ἢ Καλλίκλεις, οὐκ ἐθέλεις συνδιαπεράναι τὸν λόγον, ἀλλ' οὖν ἐμοῦ γε ἀκούων ἐπιλαμβάνου, ἐάν τι σοι δοκῶ μή καλῶς λέγεται καὶ με ἐὰν ἐξελέγης,⁹ οὐκ ἀχθεσθησομαι σοι, ὡσπερ σὺ ἐμοί, ἀλλὰ μέγιστος εὐεργέτης παρ' ἐμοὶ ἀναγεγράψῃ. Καλ. Λέγε, ὁ γαθὲ, αὐτὸς καὶ πέρανε.

§ 62. Σωκ. Ἀκουε δὴ ἐξ ἀργῆς² ἐμοῦ ἀναλαβόντος τὸν λόγον. Αἴρα τὸ ήδū καὶ τὸ ἀγαθὸν τὸ αὐτό ἐστιν; Οὐ ταῦτα,³ ὡς ἐγώ καὶ Καλλικλῆς ὠμολογήσαμεν. Πότερον δὲ τὸ ήδū ἔνεκα τοῦ ἀγαθοῦ πρακτέου, ή τὸ ἀγαθὸν ἔνεκα τοῦ ήδέος; Τὸ ήδū, ἔνεκα τοῦ ἀγαθοῦ. Ἡδὲ δέ ἐστι τοῦτο, οὗ παραγενομένου ήδόμεθα; ἀγαθὸν δὲ, οὗ παράντος ἀγαθοὶ ἐσμεν; Πάντα γε. Ἀλλὰ μήν ἀγαθοὶ γε⁴ ἐσμὲν καὶ γένεις καὶ τὰ ἄλλα πάντα, ὅσα ἀγαθά ἐστιν, ἀρετῆς τινὸς παραγενομένης; Ἐμοιγε δοκεῖ ἀναγκαῖον εἶναι, ὁ Καλλίκλεις. Αἴρα μὲν δὴ ηγε τὸν ἀρετὴν ἐκάστου καὶ σκεύους καὶ σόματος καὶ ψυχῆς αὐτοῦ καὶ ζώου παντὸς οὐχ οὕτως εἰκῇ «κάλλιστα»⁵ παραγίγνεται, ἀλλὰ τάξει⁶ καὶ ὀρθότητι καὶ τέχνῃ ητοις ἐκάστῳ ἀποδέδοται αὐτῶν. Αρχὴ ἐστι ταῦτα; Ἔγὼ μὲν γάρ δή φημι. Τάξει ἄρα τεταγμένου⁷ καὶ ικανοπομένον ἐστιν η ἀρετὴ ἐκάστου; Φαίνει αὖτις ἔγωγε. Κόσμος τις ἄρα ἐγγενόμενος ἐν ἐκάστῳ δέκαστῳ οἰκεῖος ἀγαθὸν παρέχει ἐκάστου τῶν ὅντων; Ἐμοιγε δοκεῖ. Καὶ ψυχὴ ἄρα κόσμου ἔχουσα τὸν ἔσωτης ἀμείνων τῆς ἀκοσμήτου; Ἀνάγκη. Ἀλλὰ μήν ηγε κόσμου ἔχουσα ισομία; Πῶς γάρ οὐ μέλ-

γάρ τὸ τοῦ Ζῆθου πρόσωπον ἀναλαβῶν ἐν τοῖς πρόσθεν (§ 40-41,) ἀπέτρεπτε με τῆς φιλοσοφίας, ὡσπερ ἔκεΐνος τὸν Ἀμφίονα τῆς μουσικῆς νῦν δὲ ἐγώ, ἀντὶ τοῦ Ζῆθου τὸν Ἀμφίονα ὑποκρινόμενος, ἔθουλόμην ἀνταπεδοῦναι Καλλίκλει τὴν ἐνχυτίχν ρήσιν, προτρεπόμενος αὐτὸν ἐπὶ φιλοσοφίᾳ, ὡσπερ καὶ Ἀμφίον προύτρέψατο⁸ ἀν τὸν Ζῆθον ἐπὶ μουσικήν, εἰ γένθετο συμβουλεύειν αὐτῷ. — 9. [Ἐξελέγης.] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, ἐξελέγχης.

§ 62. 2. Ακουε δὴ ἐξ ἀρχῆς.] οὐδὲ ἀρχῆς, οὐ τοῦ δικλόγου φησί, τοῦ δὲ τελεικοῦ αἰτίου τῶν ηθικῶν ἀρχῶν. Εἰ δὲ, περὶ τέλους μάλιστα προκειμένης τῆς ζητήσεως, περὶ τῆς ποιητικῆς αἰτίας, καὶ τοῦ εἰδούς ἐνδιέτριψε, θαυμάζειν οὐ χρή τὸ γάρ ἀγαθὸν, ὅπερ τὸ τέλος ἐστίν, ἀρρήτου καθ' αὐτό. Διόπερ ἐνταῦθα μὲν διὰ τῆς ἀποφάσεως, διὸν δοκεῖ εἶναι, διτι οὐκ ἐστιν ηδονή, ὅπλουται. Ἐν Παρμενίδῃ δὲ τὸ τελεώτερον αὐτὸν περὶ ἀγαθοῦ τινὸς, ἀλλ' ἀπλῶς περὶ ἀγαθοῦ ποιεῖται τὸν λόγον.

»Ἐν Πολιτείᾳ δὲ, διὸ ἀναλογίας τινός. »Νυνὶ δὲ ἐνταῦθα, διὰ τῆς ἐπιστήμης ὥχι τοῦ εἰδους, ὃ μόνως καὶ ἐξ ἀνάγκης παραγίνεται. Τοιοῦτον δέ τινα τρόπον οκεὶ ἐν Φιλήθω· διὰ νοῦ γάρ καὶ τῆς ἀληθοῦς ηδονῆς. Ποιητικὴν δέ φαμεν αἰτίαν τὴν ἐπιστήμην τῶν καλῶν καὶ ἀγαθῶν καὶ δικιών· εἰδικὴν δὲ, αὐτὰ ταῦτα τελικὴν δὲ, τἀγαθόν. ΣΧ. — 3. Οὐ ταῦτα κ. τ. λ.] «Ἐντεῦθεν τὸ Σωκράτης ἔσωτῷ ἀποχρίνεται.» ΣΧ. — 4. [Ἀλλὰ μήν ἀγαθοὶ γε.] «Τοῦτο δέπερ ἐλέγομεν, ὡς ἀρρήτου αὐτὸ τὸ ἀγαθὸν διὰ τοῦ προπαραγενέσθαι τὴν ἀρετὴν, δηλῶται βούλεται· η καὶ μόνη οκεὶ ἐξ ἀνάγκης συγέπεται.» ΣΧ. — 5. Οὕτως εἰκῇ κάλλιστα.] Οὕτε τὸ «Κάλλιστα», οὐτ', εἰς δ τίνες παρήγουν τοέπειν, τὸ «Μάλιστα» ἀρέσκει τῷ Ε. Περιστέρεον «οὐλως ἁοικε» τοῦ καιμάνου. — 6. Αἴλλα τάξει κ. τ. λ.] «Τῆς ἀρετῆς εἰδος τὴν τάξιν καὶ τὴν δοθότητα φησί· τὸ δὲ Ποιητικὸν, τὴν τέχνην, ητίς ἐφ' ἐνάστοι τέτακται πράγματι.» ΣΧ. — 7. Τεταγμένον.] ΔΓ(όρθοτερα ισως) τεταγ-

λει; Ἡ δέ γε κοσμίκη σώφρων; Πολλὴ ἀνάγκη. Ἡ ἄρα σώφρων ψυχὴ ἀγαθή; Ἐγὼ μὲν οὐκ ἔχω παρὰ ταῦτα ἄλλα φάνται, ὡς φίλε Καλλίκλεις, σὺ δέ εἰ ἔχεις, διδάσκε. Καλ. Λέγε ως γκθέ. Σωκ. Λέγω δὴ, ὅτι εἰ τὶ σώφρων ἀγαθή ἐστι, ή τελευτῶν τῇ σώφρου πεπονθεῖς πάντη ἐστι. Ἰψός δέ αὕτη ἡ ἀρχὴ τε καὶ ἀκέλαστος;⁸ Πάλιν γε. Καὶ μήν ὁ γε σώφρον τὸ προστίκουτα πράττει τὸν καὶ περὶ θεούς καὶ περὶ ἀνθρώπους· αὐτὸς δὲ σωφρόνοι τὰ μὴ προστίκουτα πράττει; Ἀναγκηπονταῦτον εἶναι οὔτω. Καὶ μήν περὶ μὲν ἀνθρώπων τὰ προστίκουτα πράττειν δίκαιον πράττει, περὶ δὲ θεούς, ὅσια τὸν δέ τοι δίκαια καὶ ὅσια πράττεοντα ἀνάγκη δίκαιου καὶ ὅσιου εἶναι; Ἐστε ταῦτα. Καὶ μὲν δὴ καὶ αὐθορεῖτο γε ἀνάγκη. αὐτὸρος δὲ σώφρους ἀνδρός ἐστιν οὗτος ὁμώνειν αἵτε φεύγειν⁹ ἀνὴρ προτίκει, ἀλλὰ δὲ καὶ πράγματα καὶ ἀνθρώπους καὶ ἡθῶνδες καὶ λύπας φεύγειν καὶ διώνειν, καὶ ὑπομένειν καρτερεῖν δῆπου δεῖ.¹⁰ Ως τε ποιητὴ ἀνάγκη, ὁ Καλλίκλεις, τὸν σώφρονα, ὥσπερ δικήθεον, δίκαιων εἶναι καὶ ἀνθρεῖον καὶ ὅσιον, ἀγαθὸν δικῆρα εἶναι τελέων τὸν δὲ σχεδὸν εἴ τε καὶ καλῶς πράττειν ἀνὴρ πράττει.¹¹ τὸν δέ εὖ πράττεοντα μηκάριστον τε καὶ εὐδαίμονα εἶναι τὸν δὲ πονηρὸν καὶ κακῶς πράττεοντα, ἀθλιον. Οὗτος δὲ αὖτις, ὁ ἐναγάπιος ἔγων τῷ σώφρου, ὁ ἀκέλαστος ὃν σὺ ἐπήγεις.

§ 63. Ἐγὼ μὲν οὖν οὕτω ταῦτα τίθεμαι, καὶ φημι ταῦτα ἀληθῆ εἶναι. Εἰ δὲ ἔστιν ἀληθῆ, τὸν βουλόμενον, ὡς ἔοικεν, εὐδαιμονα εἶναι, σωφροσύνην μὲν ὀμοικέον καὶ ἀσκητέον, ἀκολασίου δὲ φευκτέον τὸ δέ τοι πρόσθιον² ἐκαστος ἡμῶν, καὶ παρακτικούστεον ἐσιτέον³ μάλιστα μὲν μηδὲν δεῖσθαι τοῦ καλάξεσθαι εὖτε δὲ δεῖθη τὸ αὐτὸς ἡ ἄλλος τις τὸν οἰκεῖον, ἡ ιδιωτικὸς ἡ πόλις, ἐπιθετέον δίκαιον καὶ κολαστέον, εἰ μέλλει εὐδαίμονον εἶναι. Οὗτος ἔμοιγε δοκεῖ ὁ σκοπὸς⁴ εἶναι πρὸς ὃν βλέποντα δεῖ ζῆν, καὶ πάντα εἰς τοῦτο τα αὐτοῦ συντείνεον καὶ τὰ τῆς πόλεως, δέπος δικαιοσύνη πα-

μένον τε. — 8. Καὶ ἀκέλαστος.] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, καὶ ἡ ἀκέλαστος. — 9. Οὗτος διώκειν οὗτος φεύγειν.] «Οὔτε διώκειν τὰ εκακά διλονότε, οὔτε φεύγειν τὰ ἀγαθά· ταῦτα γάρ οὐ προσήκει αὐτῷ, εἰ μὴ πρὸς ἀρετὴν καὶ εὐδαιμονίαν φέροιν ΣΧ. — 10. Ἄλλ᾽ ἂν δεῖ καὶ ... δῆπου δεῖ. Τούτοις παρέθηκεν οἱ πεὸς ἡμῖν τὰ δέ τοι Ἀριστοτέλεος (ΠΘ. Νικομ. Γ, 16, τελ. 60) ταῦτα. «Ἐπιθυμεῖ ἡ σύνθετον δὲν δεῖ, καὶ ως δεῖ, καὶ δέτε.» — 11. Αὐτὸν πράττει.) Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, ἀν πράττει.

§ 63. 2. Ως ἔχει ποιῶν.) «Ἄντι τοῦ, οὓς οὐδικαίειν, οὐδικαίειν φυγεῖν (γρ. εφεύγειν), τὰς κακὰς πράξεις. Κατ᾽ ἀ-

ναίοις, εἰν αὖτις εἴπε Ηρόδας, ὥσπερ πόδας θύης τοῦ δρόσους φαμεν. Κατὰ ξωῆς οὐδὲν φεύγομεν τὰ κυλά, μὴ ποτίν, ἐπειδή καὶ Πλοιάνος ἀνάγεται λέγει τὰς φυχάς οὐ ποδί, ἀλλὰ ξωῆς. ΣΧ. Οὐ τοῦ Ηλάτωνος ταῦτα, διλά τῶν οὐσιπλατωνικῶν φανταί καὶ φύματα καὶ οὐδὲν πλέον, voces et verba et praeterea nihil. — 3. Παρασκινιστέον ἔστων.) Ἐκ ΔΓ (τῆς παρὰ τῷ Στοθαίῳ) προσέθηκε τὴν αντοινυμίαν, ἦν καὶ τῷ Ε. μογονού μετερμήνεις μὴ προσθίνειται — 4. Ο σκοπός) «Σκοπός καὶ Τέλος τῇ σχέσει μονη διαφέρουσιν. Σκοπός μὲν γάρ ἐστιν ἡ ἀρχή· τέλος δὲ, σκοπός εἰς ἐνέργειαν ἀγθεῖς. Η Σκοπός, τέλος ἀνέκδατον. Τέλος θὲ

ρέσται καὶ σωφροσύνη τῷ μηκαρόῳ μέλλοντι ἔτεσθι, οὐτοὶ πρόττειν, οὐκ ἐπιθυμίας ἐῶντα ἀκολάστους εἶναι, καὶ ταῦτας ἐπιχειροῦντα πληροῦν, ἀνήνυτον κακὸν,⁵ ληστοῦ βίου ζῶντα. Οὗτε γάρ ἀν ἄλλῳ ἀγθρόπῳ προσφιλῆς ἀν εἴη ὁ τοιοῦτος οὔτε θεῶν· κοινωνεῖν γάρ ἀδύνατος· ὅτῳ δὲ υἱὸς ἐνι κοινωνίᾳ, φιλίᾳ οὐκ ἀν εἴη. Φασὶ δὲ οἱ σοφοί,⁶ ὡς Καλλίκλεις, καὶ οὐρανὸν καὶ γῆν καὶ Θεοὺς καὶ ἀνθρώπους τὴν κοινωνίαν συκέχειν καὶ φιλίαν καὶ κοσμιότητα καὶ σωφροσύνην καὶ δικαιοσύνην, καὶ τὸ ὅλον τοῦτο διὰ ταῦτα κόσμου καλῶσιν, ὡς ἑτοῖς, οὐκ ἀκοσμίαν οὐδὲ ἀκολασίαν· σὺ δὲ μοι δοκεῖς τὸ προστέχειν τὸν νοῦν τούτοις, καὶ ταῦτα σοφὸς οὐν· ἀλλὰ λέληθέ σε, ὅτι ἡ ιστορία ἡ γεωμετρικὴ⁷ καὶ ἐν Θεοῖς καὶ ἐν ἀνθρώποις μέγα δύναται σὺ δὲ πλεονεξίαν οἵτινες δεῖν ἀσκεῖν, γεωμετρίας γάρ ἀμάκεις. Εἰεν ἡ ἔξελεγκτέος ὅτι αὗτος ὁ λόγος τῷ μὲν ἐστιν, ὡς οὐ δικαιοσύνης καὶ σωφροσύνης κτίσαι εὐδαιμονες οἱ εὐδαιμονες, κακίας δὲ ὀθλοι οἱ ὀθλοι· ἡ, εἰ αὕτος ἀληθής ἐστι, σκεπτέον τι τὰ συμβαίνοντα. Τὰ πρόσθεν ἐκεῖνα, ὡς Καλλίκλεις, συμβάνει πάντα ἐφ' οἷς τὸ μεῖραν εἰ σπουδάζων λέγοιμι, λέγοντα δὲ τι κατηγορητέον εἴη καὶ αὐτοῦ καὶ υἱός καὶ ἑταίρου, ἐάν τι ἀδικῇ, καὶ τὴν ῥήτορικὴν ἐπὶ τοῦτο⁸ χρηστέον· καὶ ἡ Πόλις οἰσχύνη ὡς συγχωρεῖν ἀληθῆ ἄρα τὴν, τὸ εἶναι τὸ ἀδικεῖν τοῦ ἀδικεῖσθαι, ὅστις εἰς τοῖς αἰσχροῖς, ταπεινοῖς κάκιοις καὶ τὸ μέλλοντα ὄρθως ῥητορικὸν ἔσεσθαι δίκαιον ἄρα δεῖν εἶναι καὶ ἐπιστήμονα τῶν δικαίων, διὸ Γοργίαν ἔφη Πῶλος δι' οἰσχύνην δύοιογησαι.

§ 64. Ταῦτα δὲ αὕτως ἐγένετον, σκεψώμενα τι ποτὲ ἐστὶν ἀστοῦ ἐμοὶ δυνατέεις, ἄρα καλῶς λέγεται ἡ οὐ, ὡς ἄρα ἐγὼ οὐχ οἶδες τὸ εἰπεῖ βοηθῆσαι οὔτε ἐμοιτῷ οὔτε τὸν φίλων οὐδενὶ οὔτε τῶν οἰκείων, οὐδὲ ἐκστῆσαι ἐκ τῶν μεγίστων κινήσυνων, εἰμι δὲ ἐπὶ τῷ βουλομένῳ, ὃσπερ οἱ ἄτιμοι τοῦ ἐθέλοντος, ὃν τε τύπτειν βούληται, τὸ

πακοπὸς ἐκβεβηκώς.⁹ ΣΧ. — 5. Ἀνήνυτον κακόν) Κακὸν ἀδύνατον τελεσθῆναι, τὸ πληροῦν δηλούστε ἐπιχειρεῖν τὰς ἐπιθυμίας· οὐ γάρ φθάνει τις πληρώτας μέλλει ἐκάστην, καὶ πλείους ἐτέρους ἐν ἐκυτῷ φυσικάς αἰσθάνεται. — 6. Φαστὸς οἱ εορταί.) «Σοφούς ἐντάθε τοὺς Πυθανογόρειους φησί, καὶ διαφερόντως τὸν Ἑμετπεδονίαν, φάσκοντα, τὴν φιλίαν ἐνεύρειν αφαίνον, ἐνοποιίου εἶναι. Τοῦτο δὲ πρὸς τὴν μιᾶν ἐστι τῶν πάντων διογκός.¹⁰» ΣΧ. — 7. Ἡ ιστορία ἡ γεωμετρικὴ.) «Τούτεστιν, ἡ δικαιοσύνη. Ταῦτην δὲ τὴν γεωμετρικὴν ἀναλογίαν Διὸς παρέσιν ἐν Νόμοις ἐκάλεσεν ὡς δὲ αὐτὴς τὰς τῶν πάντων κεφαλέντων τε καὶ ἀ-

ριτμένων. Ἰστέον δὲ, ὅτι ἀριθμητικὴν ἀναλογίαν εἶναι φασιν, διαν τοιάν ἀριθμῶν ἀνίσων ὁ μέσος ὑπερέχει τε τῷ οἷσιν καὶ ὑπερτίχειται, οἷον β', δ', γ'. Οἱ γεωμετρικὴν δὲ, διαν τριῶν ἀριθμῶν ἀνίσων ἀνίσων, δι γέγες λόγου ὁ πρῶτος πρὸς τὸν δεύτερον, τοῦτον καὶ διδεύτερος πρὸς τὸν τρίτον, οἷον δ', γ', δ''. Ἀρμονικὴν δὲ, διαν τριῶν ἀριθμῶν ἀνίσων, ὡς δι μέγιστος πρὸς τὸν ἀλληλογίστον, οὗτος ἔχει καὶ ἡ τῶν μετέβοντων πλειαρχὸν πρὸς τὸν τῶν εἰσαπόλιν, οἷον γ', δ', γ''. ΣΧ. Διὸς δὲ κατέπιεν Πλάτων ἐκάλεσεν ἐν Νόμοις (VI, σε. 153) τὴν γεωμετρικὴν ιστορίαν. — 8. Ταῦτα τοῦ ΔΓ, ἐπὶ τούτῳ.

νεανικὸν δὴ τοῦτο τὸ τοῦ σοῦ λόγου, ἐπὶ κόρρης,² ἐάν τε χρήματα ἀφαιρεῖσθαι, ἐάν τε ἐκβάλλειν ἐκ τῆς πόλεως, ἐάν τε τὸ ἔσχατον ἀποκτεῖναι, καὶ σύτῳ διακεῖσθαι πάντων δὴ αἰσχιστὸν ἐστιν, ὡς ὁ σὸς λόγος. Οὐδὲ ὅτι ἐμὸς, δοτις πολλάκις μὲν ἥδη εἴρηται, σύδεν δὲ κωλύει καὶ ἔτι λέγεσθαι οὐ φημι, ὡς Καλλίκλεις, τὸ τύπτεσθαι ἐπὶ κόρρης ἀδίκως αἰσχιστὸν εἶναι, οὐδέ γε τὸ τέμνεσθαι³ σύτε τὸ σῶμα τὸ ἐμὸν οὔτε τὸ βαλλάντιον⁴ ἀλλὰ τὸ τύπτειν καὶ ἐμέδικεν καὶ τὰ ἐμὰ ἀδίκως καὶ τέμνειν καὶ αἰσχιστὸν καὶ κάκιον, καὶ κλέπτειν γε ἄμα καὶ αὐτραποδίζεθαι καὶ τοιχωρυχεῖν καὶ συλλήβδην διιστὸν ἀδικεῖν καὶ ἐμὲ καὶ τὰ ἐμὰ, τῷ ἀδικοῦντι καὶ κάκιον καὶ αἰσχιστὸν εἶναι, ή ἐμοὶ τῷ ἀδικουμένῳ. Ταῦτα ὑμίν ἄνω ἐκεῖ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν λογοις οὔτω φανέντα, ὡς ἐγὼ λέγω, κατέχεται καὶ δέδεται, καὶ εἰ ἀγροικότερόν τι εἰπεῖν ἐστι,⁵ σιδηροῖς καὶ ἀδαμαντίνοις λόγοις, ὡς γοῦν ἀν δόξειν σύτωσιν, οὓς σὺ εἰ μὴ λύσεις, ή σοῦ τις νεανικώτερος, οὐχ οὖτε ἄλλως λέγοντα, ή ὡς ἐγὼ νῦν λέγω, καλῶς λέγειν. Επεὶ ἐμοιγε ὁ αὐτὸς λόγος ἐστιν ἀλι, ὅτι ἐγὼ ταῦτα οὐκ οἶδα ὅπως ἔχει ὅτι μέντοι, ὃν ἐγὼ ἐντετύχηκα, ὡσπερ νῦν [ὑμῖν]⁶, οὐδεὶς οἶς τ' ἐστιν ἄλλως λέγων μὴ οὐ καταγέλαστος εἶναι. Εγὼ μὲν οὖν αὐτὸς τιθημι ταῦτα οὔτως ἔχειν. Εἰδὲ οὔτως ἔχει, καὶ μέγιστον τῶν κακῶν ἐστὶν ἡ ἀδικία τῷ ἀδικοῦντι, καὶ ἔτι τούτου μείζου μεγίστου ὅντος, εἰ οἶόν τε,⁷ τὸ ἀδικοῦντα μὴ διδόναι δίκην τίνα ἀν βοήθειαν μὴ δυνάμενος ἀνθρωπος βοηθεῖν ἔσωτῷ καταγέλαστος ἀν τῇ ἀληθείᾳ εἴη; Ἀρα οὐ ταύτην¹⁰ ἡτις ἀποτρέψει τὴν μεγίστην γέμων βλάσphemην; Ἀλλὰ πολλὴ ἀνάγκη ταύτην εἶναι τὴν αἰσχίστην¹¹ βοήθειαν μὴ δύνασθαι βοηθεῖν μήτε ἔσωτῷ, μήτε τοῖς αὐτοῦ φίλοις τε καὶ οἰκείοις, δευτέραν δὲ τὴν τοῦ δευτέρου κακοῦ,

§ 64. Ἐπὶ κόρρης.) «Ἐπὶ κεφαλῆς,»
«ἡ γυάθου ἡ κροτάρου. Κόρρην γάρ καὶ
«Κέρτην, ὅλην κεφαλὴν σὺν τῷ αὐχένι
«λέγουσι. Τινὲς δὲ καὶ ἕπεισι φασὶ τὸ
«ἄπει τῆς γυάθου λαμπάνειν, ἀπόμενον
«καὶ τοῦ κροτάρου» ΣΧ. Τὰ αὐτὰ συεδόν
τοῖς ἀνωτέρω (§ 41, 42,) ἐκ τοῦ Εὐστα-
θίου πκαστεθειμένοις. — 3. Τὸ τέμνε-
σθαι.) «Ἄντι τοῦ ζημιοῦσθαι ἐνταῦθα»
ΣΧ. — 4. Βαλλάντιον.) Διαφορεῖται ἡ
γραφὴ ἀνωτέρω γάρ (Ξενφ. Ἀπομν. Λ,
II, § 62.) «Βαλαντιστημῶν» δι' ἐνδει λ
εύρηται. — 5. Καὶ ἐμέ.) «Τὸν ἐκ ψυχῆς
καὶ σώματος Σωκράτη, οὐ τὸν κατὰ τὴν
ψυχὴν μόνον οὐ γάρ θεμιτὸν, φησὶν
ταῦτας, ἔμεινον (ἰσ. ἔμεινον) ὑπὸ χει-
ρῶνος βιάζεσθαι.» ΣΧ. — 6. Καὶ εἰ
ἀγροικότερον τι εἰπεῖν ἐστι.) «Τοῦτο
φέρει δὲ τὴν μεταφορὰν τῶν σιδηρῶν

«καὶ ἀδαμαντίνων λόγων.» ΣΧ. — 7. «Οὐ
ἐγὼ ἐντετύχηκα, ὡσπερ νῦν ὑμῖν.) ΗΔ
ἡ προσθήκη τῆς ἀντονυμίας ἡ μαστυ-
ρεῖ καὶ ἡ Λατίνη μετάρρασις, νοbis-
cum. — 8. «Εγὼ μὲν οὖν αὖ.) «Προσυ-
πατέον τὸ, τοῦτο ἀκριβῶς οἶδα.»
ΣΧ. Οὐδὲν ἀν ἔχοις προσυπακούειν τῷ
ἀνελλιπεῖ φράσει, «Εγὼ μὲν οὖν αὖ τί-
θημι ταῦτα οὔτως ἔχειν,» πλὴν εἰ μὴ
τοῦτο βούλεται λέγειν ὁ σχολιαστής, ὅτι
ισοδύναμεῖ ἡ φράσις τῇ φράσει, Τοῦτο
ἀκριβῶς οἶδα. — 9. Εἰ οἶόν τε.) «Ἐπει-
δὴ μεγίστου μετέον οὐκ ἐστι, διὰ τοῦτο
τὸ, Εἰ οἶόν τε, πρόσκειται.» ΣΧ. — 10.
Ἀρα οὐ ταύτην.) «Τὴν τῆς ψυχῆς φη-
λαδὴ, δευτέραν δὲ τὴν τοῦ σώματος,
καὶ τρίτην, τὴν τῶν ἔκτος.» ΣΧ. — 11.
Πολλὴ ἀνάγκη ταύτην εἶναι τὴν αἰσχί-
στην κ. τ. λ.) Τοιτέστιν, αἰσχιστον εἴ-

καὶ τρίτην τὴν τοῦ τρίτου· καὶ τἄλλα οὗτως,¹² ὡς ἐκάστου κακοῦ μέγεθος πέφυκεν, οὕτω καὶ κάλλος τοῦ δυνατὸν εἶναι ἐφ' ἐκαστα βοηθεῖν, καὶ αἰσχύνη τοῦ μή. Ἀρα ἄλλως η οὗτως ἔχει, ὡς Καλλίκλεις; Καλ. Οὐκ ἄλλως.

§ 65. Σωκ. Δυοῖν οὖν δύντοιν τοῦ ἀδικεῖν τε καὶ ἀδικεῖσθαι, μείζου μὲν κακόν φαμεν τὸ ἀδικεῖν, ἔλαττον δὲ τὸ ἀδικεῖσθαι Τί οὖν ἀν παρασκευαστάμενος ἀνθρώποις βοηθούσειν σύτῳ, ὥστε ἀμφοτέροις τὰς ὁφελείας ταύτας ἔχειν, τὴν τε ἀπὸ τοῦ μὴ ἀδικεῖν καὶ τὴν ἀπὸ τοῦ μὴ ἀδικεῖσθαι; πότερα δύναμιν η βούλησιν; Ὡδε δὲ λέγω πότερον ἐὰν μὴ βούληται ἀδικεῖσθαι, οὐκ ἀδικήσεται; η, ἐὰν δύναμιν παρασκευάσονται τοῦ μὴ ἀδικεῖσθαι, οὐκ ἀδικήσεται; Καλ. Δῆλον δὴ τοῦτο γε, ὅτι ἐὰν δύναμιν. Σωκ. Τί δὲ δη τοῦ ἀδικεῖν;² πότερον, ἐὰν μὴ βούληται ἀδικεῖν, ἵκανὸν τοῦτο ἐστίν; οὐ γάρ ἀδικήσει η καὶ ἐπὶ τοῦτο δεῖ δύναμιν τινα καὶ τέχνην παρασκευάσασθαι, ως, ἐὰν μὴ μάθῃ αὐτὰ καὶ ἀσκήσῃ, ἀδικήσει; τί οὐκ αὐτό γέ μοι τοῦτο ἀπεκρίνω, ως Καλλίκλεις; Πότερόν σοι δοκοῦμεν δρθῶς ἀναγκασθῆναι δικαστεῖν ἐν τοῖς ἐμπροσθεν λόγοις³ ἐγώ τε καὶ Πῶλος, η οὐ, τὴνίκα ώμολογήσαμεν μηδένα βουλόμενον ἀδικεῖν, ἀλλ ἀκοντας τοὺς ἀδικεῦντας πάντας ἀδικεῖν; Καλ. Εστω σοι τοῦτο, ως Σώκρατες, οὕτως, ίνα διαπεράνης τὸν λόγον. Σωκ. Καὶ ἐπὶ τοῦτο ἄρα, ως ἔστι, παρασκευαστέον ἐστὶ δύναμιν τινα καὶ τέχνην, ὅποις μὴ ἀδικήσομεν. Καλ. Πάνυ γε. Σωκ. Τίς οὖν ποτέ ἐστι τέχνη τῆς παρασκευῆς τοῦ μηδὲν ἀδικεῖσθαι, η ως ὀλιγιστα; σκέψαι εἰ σοὶ δοκεῖ ηπερ ἐμοί. Ἐμοὶ μὲν γάρ δοκεῖ τῇδε.⁴ η αὐτὸν ἀρχεῖν δεῖν ἐν τῇ πόλει καὶ τυραννεῖν, η τῆς ὑπαρχούσης πολιτείας ἐταῖρον εἶναι. Καλ. Ορᾶς, ως Σώκρατες, ως ἐγώ ἐτοιμός είμι ἐπαινεῖν, ἀντικαλῶς λέγης; Τοῦτο μοι δοκεῖς πάνυ καλῶς εἰρηκέναι.

§ 66. Σωκ. Σκόπει δὴ καὶ τόδε ἐάν σοι δοκῶ εῦ λέγειν. Φίλος μοι δοκεῖ ἐκαστος ἐκάστῳ εἶναι ως οἷόν τε μάλιστα, ὅνπερ οἱ παλαιοὶ τε καὶ σοφοὶ λέγουσιν, δ ὅμοιος τῷ δοκεῖ. Οὐ καὶ σοὶ; Καλ. Εμοιγε. Σωκ. Οὐκοῦν ὅπου τύραννός ἐστιν ἀρχῶν ἀγριος καὶ ἀπαίδευτος, εἴ τις τούτου ἐν τῇ πόλει πολὺ βελτίων εἴη, φοβεῖτο δή-

ναι τὸ ταύτην τὴν βοηθείαν μὴ δύνασθαι βοηθεῖν κ. τ. λ. (ως ἐξηγήσατο δ Ε'.) τὴν ἀποτρέπουσαν δηλούστι τὴν μεγίστην ήμῶν βλάβην. — 12. Καὶ τἄλλα οὗτως.) «Περὶ τῶν νομιζομένων ἀγαθῶν τοῦτο λέγει, οἷς καὶ τάξιν τινὰ ἐν Νόμοις ἐπέθηκεν, εἰπὼν ὑγίειαν, κάλλος, πίστιν, πλοῦτον» ΣΧ.

§ 65. 2. Τί δὲ δὴ τοῦ ἀδικεῖν.) Ἡ παρασκευή, πῶς χρὴ παρασκευάσσονται τὸν μὴ βουλόμενον ἀδικεῖν; — 3. Ἐν τοῖς

ἐμπροσθεν λόγοις.) Ἐν τοῖς ἀνωτέρω. —

4. Ἐμοὶ μὲν γάρ δοκεῖ ΤΗΔΕ. Ἔξ ΕΔ, ἀντὶ τοῦ ΗΔΕ. Ἐστι μέντοι καὶ τὸ ΗΔΕ, κατὰ χώραν ἐῶντας, ἐκ λαβεῖν ἐπὶ τοῦ, ΤΗΔΕ. Οσπέρ γάρ ἀπὸ τῆς ἀρσενικῆς ἀντωνυμίας ΟΔΕ, ἐπίρρημα δισχημάτεσται τὸ ΩΔΕ (ὅπερ εἰκὸς πάλαι χρήσθαι μετὰ τοῦ ὑπογεγραμμένου Λ, ΗΔΕ), ὡσαύτως καὶ η θηλυκὴ ἀντωνυμία ΗΔΕ ἀκέτεκε τὸ ἐπίρρημα ΗΔΕ.

που ἀν σύτῳ δὲ τύραννος, καὶ τούτῳ ἐξ ἀπαντος τοῦ νοῦ οὐκ ἀν ποτε δύνατο φίλος² γενέσθαι; Καλ. Ἐστι ταῦτα. Σωκ. Οὐδέ γε εἴ τις πολὺ φαυλότερος εἴη, αὐδὴν αὐτὸς καταφέρει γάρ αὐτῷ δὲ τύραννος, καὶ οὐκ ἀν ποτε ὅς πρὸς φίλον σπουδάζειε. Καλ. Καὶ ταῦτ' ἀληθῆ. Σωκ. Λείπεται δὴ ἐκεῖνος μόνος ἄξιος λόγου φίλος τῷ τοιούτῳ, διὸς αὐτὸν δύσκολος ὁν, ταῦτα φέγγων καὶ ἐπιχειρῶν, ἀθέλη ἀργεσθαι καὶ ὑποκείσθαι τῷ ἀρχοντι τοῦτος μέγας ἐν ταύτῃ τῇ πόλει δύσκολος εἶναι, τοῦτον³ δύστεις γαίων ἀδικήσει οὐχ οὔτως ἔχει; Καλ. Ναί. Σωκ. Εἰ ἀρχαὶ τις ἐννοήσειεν ἐν ταύτῃ τῇ πόλει τῶν νέων, τίνας αὖτις τούτους ἐγὼ μέγα δύναμην καὶ μηδεῖς με ἀδικοῦνται, ως ἔστεν, αὐτῷ ὁδός ἐστιν, εὐθὺς ἐκ νέου ἐθίζειν αὐτὸν τοῖς αὐτοῖς χαρεῖν καὶ ἀγθεσθαι τῷ δεσπότῃ, καὶ παρασκευάζειν ὅπως διεμάλιστα ὄμοιος ἔσται ἐκεῖνῷ οὐχ οὔτω; Καλ. Ναί. Σωκ. Οὐκοῦν τούτῳ τῷ μὲν μὴ ἀδικεῖσθαι καὶ μέγα δύνασθαι, ως δὲ δύσκολος λόγος, ἐν τῇ πόλει δικηπεπράξεται; Καλ. Πάνυ γε. Σωκ. Ἄροιν καὶ τὸ μὴ ἀδικεῖν; Τὸ πολλοῦ δεῖ, εἶπερ ὄμοιος ἔσται τῷ ἀρχοντι δύνται ἀδίκῳ, καὶ παρὰ τούτῳ μέγα δύσκολος εἶναι; Ἀλλ', οἷμαι ἔγωγε, πᾶν τούναντίου οὔτωσιν τὸ παρασκευή ἔσται αὐτῷ, ἐπὶ τὸ οἷρα τε εἶναι ως πλεῖστα ἀδικεῖν, κι ἀδίκησην μὴ διδόναι δίκην τῷ γάρ; Καλ. Φαίνεται. Σωκ. Οὐκοῦν τὸ μέγιστον κακὸν αὐτῷ ὑπάρξει μογθηρό⁴ δύντι τὴν ψυχὴν καὶ λελωβημένῳ διὰ τὴν μίμησιν τοῦ δεσπότου καὶ δύναμιν; Καλ. Οὐκ εἰδὲ⁵ ὅποι στρέψεις ἐκάστοτε τοὺς λόγους ἄνω καὶ κάτω, ως Σώκρατες τὸ οὐκ οἰσθα διὰ οὗτος ὁ μαμούμενος τὸν μὴ μιμούμενον ἐκεῖνον ἀποκτενεῖ, ἐάν τούτοις καὶ ἀφαιρήσεται τὰ ἔντα; Σωκ. Οίδα, ως γαῖε Κακλίκλεις, εἰ μὴ κωφός γέ εἰμι, καὶ σοῦ ἀκούων καὶ Πώλου ἄρτι πολλάκις καὶ τῶν ἄλλων δλέγου πάντων τῶν ἐν τῇ πόλει ἀλλὰ καὶ σὺ ἐμοῦ ἀκουε, στὶς ἀποκτενεῖ μὲν, ἀν τούτοις, ἀλλὰ πονηρός ων κακὸν κακαθήσῃς δύτα. Καλ. Οὐκοῦν τούτῳ δὴ καὶ τὸ ἀγανακτητόν; Σωκ. Οὐ νοῦν γε ἔχοντι,⁶ ως δέ λόγος σημαίνει τὸ οἷει δεῖν τούτο παρασκευάζεσθαι ἄνθρωποι, ως πλεῖστον χρόνου τετῆν, καὶ μελετᾶν τὰς τέχνας ταύτας αἱ ἡμᾶς αἱεὶ ἐκ τῶν κινδύνων τώκουσιν, ὃτεπερ καὶ τὸ σὺ καλεύεις ἐμὲ μελετᾶν τὴν ῥητορικὴν τὴν ἐν τοῖς δικαστηρίοις διατάξευσαν; Καλ. Ναὶ μὰ Διὸς δρθῶς γέ σοι συμβούλευων.⁷

§ 66. 2. Καὶ τούτῳ . . . φέλει.) Τῷ τυράννῳ οὐκ ἀν δύνατο φίλος γενέσθαι ὁ βελτίων. — 3. Δυσκολεύει, τοῦτον.) Γραπτέον, οἷμαι, Δυσκολεύει, καὶ τοῦτον. — 4. Οὐ νοῦν γε ἔχοντι.) Ἐστὶν ἀγανακτητόν. — 5. Ὁρθῶς γέ σοι συμβούλευων.) Εἴς ΕΔ, ἡ τροπὴ τοῦ ῥημάτος εἰς μετοχήν. ΔΓ, Ὁρθῶς γέ σοι βασιλέων : Ὁρ-

θῶς γε σοι κατεύθω. Ιεως τὸ γρηγορία γραφή, «Ορθῶς γέ σοι καλεύειν τοῦ γάρ Σωκράτους φίλαντος τῷ Κακλίκλεις «Η οἷει δεῖν. . . τὸ σὺ καλεύεις ἐμὲ μελετᾶν, να εἰκός ἀποκρίνεσθαι τῷ Κακλίκλεις, «Ναὶ μὲν Διὸς δρθῶς γέ σοι καλεύειν τούτοις, Ταύτην κακάνω τε μελετᾶν, δρθῶς γε καλεῖνων.

¶ 67. Σωκ. Τι δέ, ὁ βέλτιστος; οὐ καὶ τὸν νεῖν ἐπιστήμην σεμνή τις σοι δοκεῖ εἶναι; Καλ. Μάζαντος οὐκ ἔμοι γε. Σωκ. Καὶ μήν σούτερ γε καὶ αὗτη ἐκ Θεούτου τοὺς ἀνθρώπους, ὅταν εἰς τοιοῦτον ἐμπέσωσιν αὐτοῖς ταῦτας τὰς ἐπιστήμην. Εἰ δὲ αὕτη σοι δοκεῖ σμικρὰ εἶναι, ἐγὼ σοι μεῖζους ταῦτας ἐρῶ, τὴν κυβερνητικὴν, ηὔνομον τὰς ψυχῆς σώκει, ἀλλὰ καὶ τὰ σώματα καὶ τὰ χρήματα ἐκ τῶν ἐσχάτων κανοῦνται, ὥσπερ η ῥητορική καὶ αὕτη μὲν προσεστάλμένη² ἐστιν καὶ κοσμίχη, καὶ οὐ σεμνύνεται ἐσχηματισμένη,³ ὡς ὑπερέργασθι τὸ δικτύοντα μένην,⁴ ἀλλὰ ταῦτα δικραττομένη τῇ δικαιοσύνῃ, ἐάν μὲν ἐξ Λιγύνης θεῦτος σώσῃ, οἴμαι, δύ' ὀβελούς ἐπράξατο ἐάν μὲν ἐξ Αἰγύπτου ἢ ἐκ τοῦ Πόντου, ἐάν πάπιλον, ταῦτα τῆς μεγάλης εὐεργεσίας,⁵ σώσασα,⁶ οὐν δὴ ἔλεγον, καὶ αὐτὸν καὶ ταῦτα καὶ χρήματα καὶ γυναικας, ἀποδιδόσασα εἰς τὸν λιμένα, δύο δραχμὰς ἐπράξατο καὶ αὐτὸς ὁ ἔχων τὴν τέχνην καὶ ταῦτα δικρατεῖται εἰς τὴν Νάλατταν καὶ τὴν ναῦν προσπάτει ἐν μετρίῳ σχήματι. Λογίζεσθαι γάρ, οἴμαι, ἐπισταται, ὅτι ἄλλοις ἐστιν αὖστιν τε ὥφεληται τῶν συμπλεόντων, οὐκ ἐάτας καταπονούσθηναι, καὶ οὐστειν τε ἔθιλαψεν, εἰδὼς ὅτι οὐδὲν αὐτοὺς βελτίους ἔξεριζαται οὐδὲν ἐνέσθισαν, οὔτε τὰ σώματα εὔτε τὰς ψυχὰς. Λογίζεται δέν, διεισάγει εἰ μέν τις μεγάλοις καὶ ἀνοήτοις νοσήματι κατὰ τὸ σῶμα συνεχέσμενος μὴ ἀπεπνίγη, οὔτος μὲν ἄθλιός ἐστιν ὅτι οὐκ ἀπένησε, καὶ οὐδὲν ὑπ' αὐτοῦ ὥφεληται εἰ δέ τις ἀρσεῖ ἐν τῷ τοῦ σώματος τιμιωτέρῳ τῇ ψυχῇ πολλὰ νοσήματα ἔχει καὶ σύνταξα, τούτῳ δὲ βιωτέον ἐστι, καὶ τοῦτον ὀνόματειν, οὐ τε ἐκ Θαλάττης, οὐ τε ἐκ δικαστηρίου, ἐάν τε ἄλλοθεν ὀποθεναῦ σόλην· ἀλλ' οἶδεν, ὅτι οὐκ ἄμεινόν ἐστι τοῦτο μοχθηρῷ ἀνθρώπῳ· κακῶν γάρ ἀνάγκη ἐστι τοῦτο.

68. Διὸς τοῦτος οὐ νόμος ἐστὶ σεμνύεσθαι τὸν αὐτεργήτον,

§ 67. 2. Προσεταιρίμένη.) Συγρόνως
ἐσταιρίμενη. — 3. Ἐσχηματισμένη.) «Ἐσ-
χηματισμένος, ὁ προσπείσθων τρόπου
νέχουν καὶ δικῶν εἴναι λόγων;» Ταῦτά
τις φησι τῶν Δεξιογράφων (παρὰ Ρυ-
γκεν. ἐν ταῖς εἰς τὸν Τίμ. σημειώσ.
σελ. 246). Εἴη δὲ ἀνὴρ ἐσχηματισμέ-
νος, ὁ τῇ τῷ Γάλλων φωνῇ affecté,
apprétié ἢ maniére. — 4. Ως ὑπερήρχ-
νει τι δικπολομένη.) «Γιαρήρχουν,
πάντες τοι καίδιν πάντων Ηλάτων Γοργίζο
Bekker, Anecdote Cræc. pag 114).
Δύναται οὖτε ἡ λέξις τὸ τῶν Γάλλων
merveilleux! — 5. Ἐκαν πάμποιον, ταῦ-
της τῆς μεγάλης εὐεργεσίας.) Παραδί-
λειπται ὑπὸ τοῦ Λακτίου μεταρρυτοῦ
καὶ ἀξιόλειπται ἐν τινι τῶν ἀντιγράφων
ὅλου τὸ χωρίον τόδε, ἐξ συγκείμενου
λέξεων, ὡς κακῶς πλεονάσκει. Εστι τούτη

τοι μετατετοπίσθαι μᾶλλον ἡ πλεονά-
σσι, ὡς αὐτίκα ὄγκως τῷ. — 6. Σώταστα.)
Εν τῷ αὐτῷ ἀντιγράφῳ φέρεται, ὥρ-
θοτέρα ἵστις γραψή, «Τύχη σώταστα
εἰ τὸ τύχην ἀντὶ ἁντακτος, καὶ οὐκ
ὄντακτος, ἐλλαρβάνοις. Οἶου τοῦτο τὸ
χωρίου οὕτω μοι δοκεῖ γεγράφθαι ὑπὸ
τοῦ Πλάτωνος, εἰ Εὖν μὲν ἐξ Αἰγαίου
υδεῦρο σώτη, οἷμαι, δύ' ὅθοις τοις ἐπρά-
γξετο· ἐὰν δὲ Λιγύπτου ἡ ἐκ τοῦ Ηόντου
τύχη σώταστα, οὐ νῦν δή, ἔλεγον, καὶ αὐ-
τὸν καὶ παῖδας καὶ γρήγορτα καὶ γυ-
ναικες, ὅπεριθέτασσα εἰς τὸν λιμένα,
ἢ ἐκ τοῦ πάμπολι, ταύτης τῆς μεγάλης ἐνερ-
γειας δύο δραχμὰς ἐπράξετο.» Οὗτος
παρθένος τὸ, »Εὖν πάμπολι», σημαί-
νει τὸ μέγιστον τοῦ θαύλου, τὰς δύο
δραχμὰς, ὅπερ ἐν τῇ συνθετικῇ ὁ πλα-
σιάζουσας λέγομεν, «Τὸ πολὺ πολὺ.

καίπερ σώζοντα ἡμᾶς, οὐδέ γε, ὁ Θαυμάσιος, τὸν μηχανοποιὸν, δι-
οῦτε στρατηγοῦ, μὴ ὅτι κυβερνήτου, οὔτε ἄλλου οὐδενὸς ἐλάττω
ἔνιστε δύναται σώζειν πόλεις γάρ ἔστιν ὅτε ὅλας σώζει μή σοι
δοκεῖ κατὰ τὸν δικαινικὸν εἶναι;² Καίτοι εἰ βούλοιτο λέγειν, ὁ Καλ-
λίκλεις, ἀπέρ ύμεις, σεμνύνων τὸ πρᾶγμα, καταχώστειν ἀν ύμᾶς
τοῖς λόγοις λέγων καὶ παρακαλῶν ἐπὶ τὸ δεῖν γίγνεσθαι μηχανο-
ποιοὺς, ὡς οὐδὲν τἄλλο ἔστιν· ίκανὸς γάρ αὐτῷ ὁ λόγος. Άλλα σὺ
οὐδὲν ἦτον οὐτοῦ καταφρονεῖς καὶ τῆς τέχνης τῆς ἐκείνου, καὶ ως
ἐν δυείδει ἀποκαλέσαις ἀν μηχανοποιὸν, καὶ τῷ υἱεῖ αὐτοῦ οὗτ' ἀν
δοῦναι Θυγατέρων ἑθέλοις, οὕτ' ἀν αὐτὸς λαβεῖν τὴν ἐκείνου. Καίτοι,
ἐξ ὧν τὰ σκυτοῦ ἐπαινεῖς, τίνι δικαιῷ λόγῳ τοῦ μηχανοποιοῦ κα-
ταφρονεῖς;³ καὶ τῶν ἄλλων ὡν νῦν δὴ ἔλεγον; Οἴδ' ὅτι φαῖται ἀν
βελτιῶν εἶναι καὶ ἐκ βελτιώνων. Τὸ δὲ βελτιών εἰ μὴ ἔστιν δέγω
λέγω, ἄλλ' αὐτὸ τοῦτο ἔστιν ἀρετή, τὸ σώζειν αὐτὸν καὶ τὰ ἔσωτοῦ
ὄντα ὅποις τις ἔτυχε, καταγέλαστός τοι ὁψόγος γίγνεται καὶ μηχα-
νοποιοῦ καὶ ιατροῦ καὶ τῶν ἄλλων τεχνῶν ὅσαι τοῦ σώζειν ἐνεκά-
πεποιηνται. Άλλ', ὁ μακάρις, ὅρχ μὴ ἄλλο τι τὸ γενναῖον καὶ τὸ
ἀγαθὸν ἢ τοῦ σώζειν τε καὶ σώζεσθαι μὴ γάρ τοῦτο μὲν, τὸ ζῆν
διποσονδὴ χρόνον, τὸν γε ως ἀληθῆς ἄνδρα, εὔκτεον ἔστι⁴ καὶ οὐ
φιλοψυχητέον, ἄλλα ἐπετρέψαντα περὶ τούτων τῷ Θεῷ, καὶ πι-
στεύσαντα ταῖς γυναιξὶν, ὅτι τὴν είμαρμένην⁵ οὐδὲ ἀν εἰς ἐκφύ-
γοι, τὸ ἐπὶ τούτῳ σκεπτέον, τὸν ἀν τρόπου τοῦτου διν μέλλοις⁶ γρό-
νον βιῶναι ως ἄριστα βιών· ἄρχα ἔξομοιῶν αὐτὸν τῇ πολιτείᾳ ταύ-
τη ἐν ἡ ἀν οἰκῇ καὶ νῦν δὲ ἄρχα δεῖ σὲ ως δόμοιταν γίγνεσθαι
τῷ δήμῳ τῶν Ἀθηναίων, εἰ μέλλεις τούτῳ προσφιλῆς εἶναι καὶ μέ-
γα δύνασθαι ἐν τῇ πόλει τοῦθ' ὅρχ εἰσοι λυσιτελεῖ καὶ ἐμοὶ, ὅπως
μὴ, ὁ δαιμόνιε, πεισόμεθα ὅπερ φασὶ τὰς τὴν σελήνην καθαιρού-
σας τὰς Θετταλίδας,⁷ σὺν τοῖς φιλτάτοις ἡμῖν ἔσται ταύ-

§ 68. 2. Κατὰ τὸν δικαινικὸν εἶναι;) Παραβλητέος εἶναι ὁ μηχανοποιὸς πρὸς
τὸν δικαινικόν; — 3. Καταφρονεῖς.) ΔΓ, καταφρονοῦς. — 4. Μὴ γάρ τοῦτο μέν... ΕΥΚΤΕ'ΟΝ ἔστι κ. τ. λ.) Εἰς τοῦτο με-
τεποίησαν οἱ νεώτεροι ἐκδόται τὸ ἐν ταῖς
ἀρχαῖς ἐλδόσεσι καὶ τοῖς ἀντεγράφοις
φερόμενον ΕΑΤΕ'ΟΝ περὶ οὐ ἐπέχειν ἐ-
φείσθω μοι. Τὸ μὲν γάρ Εὔκτεον ἀν-
τιφάσκειν ἔσικε τοῖς ἐπομένοις· τῷ γάρ
ἐπιτρέποντι τῷ Θεῷ καὶ πιστεύοντι τοῖς
περὶ Είμαρμένης λόγοις οὐδεμιᾶς εὐγῆς
ἔτι χώρα λείπεται. Καλῶς δ' ἀν εἰχε
τὸ Εὔκτεον, εἴγε ἡ ὅλη περίοδος ἀ-
πορχτικῶς ἐγράφετο· «Οὐ γάρ τοῦτο, τὸ
οζῆν διποσονδὴ χρόνον, τὸν γε ως ἀληθῶς
ἢ ἄνδρα εὔκτεον ἔστι, καὶ οὐ (το. ἔστιν,
οὐδὲ) φιλοψυχητέον, ἄλλα κ. τ. λ.»

Ο' Λατῖνος μεταφραστὴς ἡρμήνευσεν,
ῶσπερ ἀν εἰ ἔγειραπτο «Οὔτε γάρ....,
»εὔκτεον ἔστι, οὔτε φιλοψυχητέον κ. τ. λ.) neque enim... optandum est: neque vita hæc amanda est. — 5. Πιστεύσαντα ταῖς γυναιξὶν, δτι τὴν είμαρμένην κ. τ. λ.) Ο' μηρὸς ἔστιν ὁ διδάξας τὸν περὶ τῆς είμαρμένης λόγον, καὶ οἱ λοιποὶ ποιη-
ταὶ, οὐχ αἱ γυναικεῖς. Άλλ' ξοιχεί Σω-
χοάτης, ἐπικρύψαι βουλόμενος τὴν ἔσω-
τοῦ περὶ αὐτῆς δόξαν, ταῖς γυναιξὶν ἀ-
ναθεῖναι. — 6. Οὐ μέλλοι.) ΞΔΓ, ΑΤ,
διν μέλλει. — 7. Οπως μὴ... ὅπερ
φασὶ τὰς τὴν σελήνην καθαιρούσας τὰς
Θετταλίδας κ. τ. λ.) Διετεθρύλλητο τῶν
Θετταλῶν αἱ γυναικεῖς ἐπὶ φερμακεῖα,
καὶ μάλιστα ἐπὶ τῷ δύνασθαι καθαιρεῖν
τὴν σελήνην, ως ἔστι συλλογίσασθαι καὶ

της τῆς δυνάμεως⁸ τῆς ἐν τῇ πόλει. Εἰ δὲ σὺ οἵτις δυτικοῦ ἀνθρώπου παραδώσει τέχνην τινὰ τοιαύτην, ἦτις σε ποιήσει μέγα δύνασθαι ἐν τῇ πόλει τῷδε ἀνόμοιον δύτα τῇ πολιτείᾳ, εἴτ' ἐπὶ τὸ βέλτιον εἴτ' ἐπὶ τὸ χεῖρον, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, οὐκ ὅρθως βουλεύη, ὁ Καλλίκλεις. Οὐ γάρ μιμητὴν δεῖ εἶναι, ἀλλ' αὐτοφυῆς ὄμοιον τούτοις, εἰ μέλλεις τι γνήσιον ἀπεργάζεσθαι εἰς φιλίαν τῷ Ἀθηναίων Δῆμῳ, καὶ, ναὶ μᾶς Δία, τῷ Πυριλάμπους γε πρός.⁹ Όστις σύ σε τούτοις ὄμοιότατον ἀπεργάστηκε, οὗτός σε ποιήσει, ὡς ἐπιθυμεῖς εἶναι,¹⁰ πολιτικὸν καὶ φιλορεκόν. Τῷ αὐτῶν γάρ θίτει λεγομένων τῶν λόγων ἔκαστοι χωρουσι, τῷ δὲ ἀλλοτρίῳ ἀχθονται εἰ μή τι σύ ἄλλο λέγεις, ὁ φίλη κεφαλή. Λέγομέν τι πρὸς ταῦτα, ὁ Καλλίκλεις;

§ 69. Καλ. Οὐκ οἶδ' δυτινά μοι τρόπου δοχεῖς εὖ λέγειν, ὁ Σώκρατες· πέπονθα δὲ τὸ τῶν πολλῶν πάθος οὐ πάνυ σοι πείθουμι. Σωκ. Οἱ δῆμοι γάρ ἔρως ἐνών ἐν τῇ ψυχῇ τῇ σῇ, ὁ Καλλίκλεις, αὐτιστατεῖ μοι ἀλλ' ἐὰν πολλάκις ἵσως καὶ βέλτιον ταῦτα ταῦτα διασκοπώμεθα, πεισθήσῃ. Λαμπνήσθητι δ' οὖν διτὶ δύο ἐφαμέν εἶναι τὰς παρασκευὰς ἐπὶ τὸ ἔκαστον Θεραπεύειν καὶ σῶμα καὶ ψυχὴν· μίαν μὲν, πρὸς ἥδονὴν ὄμιλεν, τὴν ἑτέραν δὲ, πρὸς τὸ βέλτιστον, μὴ καταχαριζόμενον, ἀλλὰ διαμαχόμενον. Οὐ ταῦτα ήν ἀ τότε ὀριζόμεθα; Καλ. Πάνυ γε. Σωκ. Οὐκοῦν ή μὲν ἑτέρα, ή πρὸς ἥδονὴν, ἀγεννής, καὶ οὐδὲν ἄλλο η κολακεία τυγχάνει εὑσκητή γάρ; Καλ. Ἐστω, εἰ βούλει, σοι οὕτως. Σωκ. Ή δέ γε ἑτέρα, σπῶς ὡς βέλτιστον ἔσται τοῦτο, εἴτε σῶμα τυγχάνει ὃν εἴτε ψυχὴ, δι Θεραπεύομεν; Καλ. Πάνυ γε. Σωκ. Ἄρ' οὖν οὕτως ἡμῖν ἐπιχειρητέον ἔστι τῇ τε πόλει καὶ τοῖς πολίταις, Θεραπεύειν² ὃς βελτίστους αὐτοὺς τοὺς πολίτας ποιοῦντας; Ἀνευ γάρ δὴ τούτου, ὡς ἐν τοῖς

ἐκ τοῦ καμικοῦ (Ἀριστοφάν. Νερ. 749), Γυναῖκα φαρμακίδεις εἰς πριάμενος Θετταλήν,

Καθέλοιμις γύντωρ τὴν σελήνην. — Πολλάκις δὲ ἐπὶ τῷ ἑαυτῶν κακῷ ἐποιοῦντο τὴν καθαίρεσιν· διθενὲς ἔξεπεσσε καὶ η παροιμία η παρὰ τῷ Σουέδᾳ (Τομ. I, σελ. 827), «Ἐπὶ σαυτῷ τὴν σελήνην πακθέλκεις. Δι τὴν σελήνην καθέλκουσαι οι Θετταλίδες λέγονται τῶν ὅρθαλμῶν καὶ οτῶν ποδῶν στερίσκεσθαι· εἰργάται οὖν η παροιμία ἐπὶ τῶν ἑκυτοῖς κακά ἐπισπωμένων.» — 8. Σὺν τοῖς φιλτάτοις η αἴρεσις ήμιν ἔσται ταῦτης τῆς δυνάμεως κ. τ. λ.) Ο νοῦς τοῦ προσκειμένου δλου χωρίου, Οπως μὴ, ὁ Καλλίκλεις, πάθωμεν τὸ τῶν Θετταλίδων φαρμακίδων πάθημα, καὶ μὴ γένητα η αἴρεσις τοῦ δυνατεύειν ἐν τῇ πόλει, διπλὸν ἐκείναις η τῆς σελήνης καθαίρεσις, μέγα κακὸν

καὶ ημῖν καὶ τοῖς φιλτάτοις, τοῖς οἰκείοις δηλουθτεί καὶ συγγενέσι. Δῆλον δ' οτι τῷ τελευταίῳ τούτῳ Πλάτων τὸ τοῦ Ποιητοῦ (Ιλιαδ. δ', 161) αἰνίτεται, μηδενὸς, οὔματος, τοῦτό πω σημειωταρένοις . . . . ούν τε μεγάλω ἀπέτισκεν, Σὺν σφῆσιν κεφαλῆσι, γυναιξί τε καὶ τακέσταιν.

— 9. Τῷ Πυριλάμπους γε πρός.) Τῷ Πυριλάμπους υἱῷ Δῆμῳ, οὐ καὶ ἐν τοῖς πρόσθεν (§ 37.) ἐμνημόνευσε. — 10. Ἐπιθυμεῖς εἶναι.) Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, ἐπιθυμεῖς πολιτικὸς εἶναι.

§ 69. 2. Ἄρ' οὖν οὕτως ἡμῖν ἐπιχειρητίον ἔστι τῇ τε πόλει καὶ τοῖς πολίταις Θεραπεύειν κ. τ. λ.;] Συγετώτερον ἐποίει τὸ χωρίου η διώρθωσις τοῦ Σειράνου.. τὴν τε πόλειν καὶ τοὺς πολίτας Θεραπεύειν. Οὐ μετακινητέον μέντοι τὴν γραφήν, τοῦ Πίκτωνικοῦ Χαρακτήρος προσδιδούς οὔσαν.

ἔμπροσθεν εὐρίσκομεν, οὐδὲν δῆμος ἄλλην εὐεργεσίαν οὐδεμίκιν προσφέρειν, ἐὰν μὴ καλή πάγανή την διάνοιαν ἢ τῶν μελλόντων τὸν χρήματα πολλὰ λαμβάνειν ἢ ἀρχήν τινα, ἢ ἄλλην δύναμιν ἢ τινα. Θῶμεν οὖτος ἔχειν; Καλ. Πάντα γε, εἴσαι θέλου. Σωκ. Εἰ δέ παρεκκλιμεν ἄλλοι λους, ὁ Καλλίκλεις, δημοσίᾳ πράξαντες τῶν πολιτειῶν προχρυμάτων, ἐπὶ τὰ σικαδέμια, ἢ τεγχῖν τὸν νεαρού τὸν ιερῶν ἐπὶ τὰ μέγιστα σικαδέμια, πρώτου μὲν, εἰ ἐπιστάμενα τὴν τέχνην τὸν ἐπιστάμενα τὸν σικαδέμιον, καὶ παρὰ τοῦ ἐμάθημεν; ἔστι δέ, τὸν τοῦ; Καλ. Πάντα γε. Σωκ. Οὐκοῦ δεύτερου αὖτε, εἴ τι πώποτε οἰκοδέματα ὡκοδέματα καμενοὶ ίδια, τὸν φίλων τινί, τὸν διμέτερου αὐτῶν, καὶ τοῦτο τὸ σικαδέμιον καλὸν τὸ αισχρόν ἐστιν καὶ εἰ μὲν εὐρίσκομεν σκοπούμενοι διδασκάλους τε τοῦτον ἀγαθούς καὶ ἐλλογίμους γεγονότας καὶ οἰκοδομήματα πολλὰ μὲν καὶ καλὰ μετὰ τῶν διδασκάλων φροδομημένα τοῦτον, πολλὰ δέ καὶ ίδια τοῦτον, ἐπειδὴ τῶν διδασκάλων ἀπολλάγημεν,³ σύτῳ μὲν διακειμένοιν νοῦν ἔχοντων τὸν αὖταν ἐπιδεῖξαι, οἰκοδομήματά τε τὸ μηδέν τὸ πολλὰ καὶ μηδενὸς ἄξια, σύτῳ δὴ ἀνάπτου τὸν διηπου ἐπιγειρεῖν τοῖς δημοσίοις ἔργοις καὶ παρακαλεῖν ἄλλοι λους ἐπ' αὐτά. Φῶμεν ταῦτα δοξῶς λέγεσθαι τὸν τοῦ;

¶ 70. Σωκ. Οὐκοῦ σύτῳ πάντα τὰ τε ἄλλα, κανὸν εἰ ἐπιχειρήσουτες, δημοσιεύειν παρεκκλιματούμενος² ἄλλοι λους ὡς ἴκανοι ίατροί οἵτες, ἐπισκεψάμεθα δηπου ἀντὶ τοῦ ἐγώ τε σὲ καὶ σὺ ἐμέ, φέρε πρὸς θεῶν, αὐτὸς δέ ὁ Σωκράτης πῶς ἔχει τὸ σῶμα πρός ὑγίειν, τὸ εἰ δὴ τοις ἄλλοις³ διὰ Σωκράτην ἀπολλάγητο γένος τὸ δοῦλος τὸ ἐλεύθερος; κανὸν ἐγὼ, οἶμα, περὶ σοῦ ἔτεσσι τοικατὰ ἐπικόπουν, καὶ εἰ μὴ εὐρίσκομεν διὰ τοῦτο μηδένα βελτίω γεγονότα τὸ σῶμα, μήτε τῶν ζένων μήτε τῶν ἀστῶν, μήτε δυδροῦ μήτε γυναικα, πρὸς Διὸς, ὁ Καλλίκλεις, οὐ καταγέλαστον ἀντὶ τῆς ἀληθείας εἰς τοσοῦτον ἀνοίκας ἐλθεῖν "ἀνθρώπους",⁴ ὥστε πρὸιν ιδιωτεύοντας πολλὰ μὲν, ὅποις ἐπέγραμεν, ποιῆσαι, πολλὰ δέ κατορθῶσαι, καὶ γυμνάσασθαι ίκανῶς τὴν τέχνην, τὸ λεγόμενον δὴ τοῦτο, ἐν τῷ πιθῷ

ἴστι γένος ταῦταν καὶ εἰ ἔλεγεν, «Ἄρ' οὖν οὔτις ἡμῖν ἐπιχειρητέον τῇ θεραπείᾳ τῆς τε πόλεως καὶ τῶν πολιτῶν;» — 3.) Ἐπειδὴ τῶν διδασκάλων ἀπολλάγημεν.] Μὲν οὖν ἐπαυσάμεθα διδασκόμενοι. Τὸ γάρ, Ἐπειδὴ, ἐπιβρόμετεν ἐνθάδε χρονικόν, οὐ σύνδεσμος.

§ 70. 2. Κανὸν εἰ ἐπιγειρήσουτες δημο-

σιεύειν παρεκκλιματούμενοι τοις λοιποῖς.] Καὶ εἰ μέλιστες ἐπιχειρεῖν τῷ δημοσίῳ ίατρεύειν, τῷ ἐργοῖσιας παρὰ τῆς πόλεως τὴν ίατρικήν, παρετρεπόμεθα ἄλλοι λους. — 3.) Η εἰ δὴ τοις ἄλλοις.] Ο Σωκράτης οὐκέτι θάνατος γραπτέον εἶναι, τὸ δέ τις ἄλλοις. — 4.) Ανθρώπους.] Βιαγραπτέον εἶναι τοῦ κειμένου τὸ ἀνθρώπους εὐλόγως ἔχεινεν ὁ Ε.

τὴν κεραμείαν³ ἐπίχειρεν μανθάνειν, καὶ αὐτούς τε δημοσιεύειν ἐπιχειρεῖν, καὶ ἄλλους τοιωτούς παρακαλεῖν; Οὐκ ἀνόητον σοι δοκεῖ ἀν εἴναι οὕτῳ πράττειν; Καλ. Ἐμοιγε. Σωκ. Νῦν δέ, ὃ βέλτιστε ἀνδρῶν, ἐπειδὴ σὺ μὲν αὐτὸς ἀρτὶ ἀργη πράττειν τὰ τῆς πόλεως πράγματα, ἐμὲ δὲ παρακαλεῖς καὶ ἀνειδίκεις ὅτι οὐ πράττω, σὺν ἐπιστεψόμενα ἀλλήλους; φέρε, Καλλικλῆς ἡδη τινὰ βελτίω πεποίηκε τῶν πολιτῶν; ἔστιν ὅστις, πρότερον πουντός ὃν ἄδικός τε καὶ ἀκόλαστος καὶ σφράγις, οἷος Καλλικλέα καλέσ τε καὶ γέγονεν, ἡ ξένος ἡ ἀστος, ἡ θεούλος ἡ ἐλεύθερος; Λέγε μοι, ἐάν τις σε ταῦτα ἐξετάξῃ, ὃ Καλλικλεῖς, τι ἐρεῖς; τίνα φέσεις βελτίω πεποίηκεναι ἀνθρώπου τῇ συνουσίᾳ τῇ σῇ; Όκνεῖς ἀποκρίνασθαι, εἴπερ ἔστι τοιόνδε τι ἔργον σὸν ἔτι ιδιωτεύοντος, πρὶν δημοσιεύειν ἐπιχειρεῖν; Καλ. Φιλόγνεικος εἶ, ὃ Σώκρατες.

§ 71. Σωκ. Ἀλλ' οὐ φιλονεικίᾳ γε ἐρωτῶ, ἀλλ' ὡς ἀληθῶς βουλέμενος εἰδέναι διντά ποτε τρόπου οἵτινες δεῖν πολυτεύεσθαι ἐν ἡμῖν. Ή αἱ λοιποὶ τοι ἀρχέπιμεληση ἡμῖν ἐλθόντες ἐπὶ τὰ τῆς πόλεως πράγματα, ἡ διπλας δὲτι βέλτιστοι οἱ πολῖται ὅμεν; ἡντὶς πολλάκις ἡδη ὠμολογήκαμεν τοῦτο δεῖν πράττειν τὸν πολιτικὸν ἀνδρα; ὠμολογήκαμεν ἡ οὖ; Ἀποκρίνου. Ωμολογήκαμεν· ἐγὼ ὑπέρ σου ἀποκρίνουμαι. Εἰ τοίνυν τοῦτο δεῖ τὸν ἀγαθὸν ἀνδρα παραπενάζειν τῇ ἔκατον πόλει, νῦν μοι συναρμοτοσθεῖς εἰπὲ περὶ ἐκείνων τῶν ἀνδρῶν ὃν ὀλίγῳ πρότερον ἐλέγεις, εἰ ἔτι σοι δοκοῦσιν ἀγαθοὶ πολῖται γεγονέναι Περικλῆς καὶ Κίρανος καὶ Μιλτιάδης καὶ Θεμιστοκλῆς. Καλ. Ἐμοιγε. Σωκ. Οὐκοῦν, εἴπερ ἀγαθοὶ, δῆλον ὅτι ἐκαστος αὐτῶν βελτίους ἐποίει τοὺς πολῖτας ἀντὶ χειρόνων. Εἴποιει, ἡ οὖ; Καλ. Ἐποίει. Σωκ. Οὐκοῦν, ὅτε Περικλῆς ἤρχετο λέγειν ἐν τῷ δῆμῳ, γείρους ἡσκειν οἱ Ἀθηναῖοι, ἡ ὅτε τὰ τελευταῖα ἐλέγει; Καλ. Ισως. Σωκ. Οὐκ ἵσως δὴ, ὃ βέλτιστε, ἀλλ' ἀνάγκη ἐκ τῶν ὠμολογημένων, εἴπερ ἀγαθός γ' ἡν ἐκείνος πολίτης. Καλ. Τι σὺν δή;² Σωκ. Οὐδέν· ἀλλὰ τόδε μοι εἰπὲ ἐπὶ τούτῳ, εἰ λέγονται Ἀθηναῖοι δια Περικλέα βελτίους γεγονέναι, ἡ πᾶν τούτων διαφθαρῆναι ὑπὲκείνου. Ταῦτι γάρ ἔγωγε ἀκούω Περικλέα πεποιηκέναι Ἀθηναῖούς, ἀργούς καὶ δειλούς καὶ λάθους καὶ φιλαργύρους, εἰς μισθοφοράν πρῶτον καταστήσαντα.³ Καλ. Τῶν τὰ ὥτα

— 5. Ἐν τῷ πίθῳ τὴν κεραμείαν.] Ἡσύχιος.
• Ἐν πίθῳ τὴν κεραμείαν μανθάνω. Παραρραμία ἐπὶ τῶν τὰς πρώτας μαθήσεις ὑπεροβαίνοντων. καὶ ἀπτομένων εὐθέως τῶν νεμγάλων καὶ τελείων ὡς εἴτις μανθάνων κεραμεύειν, πρὶν μαθεῖν πίνακας ἡ ἀλλοτι τῶν μικρῶν πλάκττειν, πίθῳ ἐγχειρεῖ

κ. τ. λ. τ. Τὰ αὐτὰ καὶ ὁ Ζηνόβιος (Παροιμ. III, 65).

§ 71. 2. Τι οὖν δή;] Τι βούλει λέγειν διὰ τούτου; Τίσοι βούλεται τοῦτο; — 3. Πεποιηκέναι Ἀθηναῖούς, ὑργόν... εἰς μισθοφοράν πρῶτον γεταστήσαντα.] Μαρτυρεῖ τούτοις καὶ Πλούταρχος (Πε-